

## TEŠKA OZLJEDA RADNIKA U VISOKOREGALNOM SKLADIŠTU

U kolovozu 2014. godine, u visokoregalnom skladištu poslodavca AA, prilikom obavljanja poslova zamjene armature industrijske led rasvjete snage 90 W na rasvjetnom mjestu broj 22, teško je ozlijeđen radnik XY. Analiza ovog događaja temelji se na nalazima nadležnog inspektora rada Inspektorata rada koji je obavio očevid na mjestu događaja, inspekcijski nadzor, te poduzeo propisane mjere.

### OPIS DOGAĐAJA

U skladištu poslodavca AA, radnici XY i ZZ su prema nalogu voditelja poslova, poslovođe LL, ovlaštenika poslodavca za provedbu zaštite na radu, trebali na rasvjetnom mjestu broj 22 obaviti zamjenu armature industrijske led rasvjete (slika 1) mase 3,2 kg. Radnik XY trebao je zamijeniti armaturu led rasvjete na način da demontira dotrajale armature led rasvjete snage 90 W na visini 6,0 m i da na strop skladišta, odnosno na metalne nosače na istoj visini montira led rasvjetu snage 120 W. Radnik ZZ je prije obavljanja navedenog posla isključio dovod struje za rasvjetno mjesto 22 i dovezao viličar do mjesta rada.

Zapisnikom je utvrđeno da je za podizanje stradalog radnika na visinu potrebnu za montažu led rasvjete korišten viličar, na čije vilice su radnici XY i ZZ postavili metalni transportni sanduk, vanjskih dimenzija 130 cm x 90 cm x 100 cm.

Metalni transportni sanduk je na vilice viličara bio postavljen bez učvršćenja i prilikom podizanja na visini oko 4,5 m radnik XY koji je stajao u metalnom sanduku izgubio je ravnotežu, zbog čega je prevrnuo sanduk te zajedno sa sandukom pao na tlo s visine oko 4,5 m. Tom prilikom radnik XY zadobio je teške ozljede.

Inspektor je, na temelju očevida i dobivenih izvjava, zapisnikom utvrdio da kod obavljanja ovog posla nisu primijenjena osnovna i posebna pravila zaštite na radu propisana odredbama članka 117. Pravilnika o sigurnosti i zdravlju pri uporabi radne opreme (N.N., br. 21/08.). Jer, poslodavac nije osigurao da se radovi obavljaju uz primjenu pravila zaštite na radu u odnosu na radnike, odnosno nije postupio u skladu s odredbama navedenoga članka spomenutog Pravilnika kojom je propisano da se za dizanje radnika smije upotrebljavati samo za tu namjenu predviđena oprema i pribor, da se radna oprema koja nije posebno namijenjena za dizanje radnika može iznimno upotrebljavati za tu namjenu samo ako se prethodno poduzmu potrebne mjere zaštite radnika i osigura njezin nadzor u skladu s propisima, a ako na radnu opremu za dizanje tereta moraju dolaziti radnici zbog obavljanja radnih zadataka, tada se mora odrediti osoba za nadzor sigurnog izvođenja rada i radnici za vrijeme rada moraju imati na raspolaganju odgovarajuća komunikacijska sredstva i sredstva za evakuaciju u slučaju opasnosti.



Slika 1. Visokoregalno skladište

## PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Inspekcijским nadzorom obavljenim u povodu navedenog događaja, osim uporabe opreme koja ne ispunjava osnovna pravila zaštite na radu, utvrđeni su i drugi bitni nedostaci koji su pridonijeli stradavanju radnika:

- inspektor rada utvrdio je da radnik ZZ ne ispunjava propisane posebne uvjete za obavljanje tih poslova u pogledu stručne osposobljenosti iz članka 3., točka 2. Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada (N.N., br. 5/84.; u daljnjem tekstu: Pravilnik) i da nije osposobljen za rad na

siguran način za rukovanje i upravljanje viličarom u skladu s propisom,

- rukovoditelj radova, poslovođa LL, kao ovlaštenik\* poslodavca koji je bio zadužen za organizaciju poslova zamjene armature industrijske led rasvjete, nije bio osposobljen za obavljanje poslova ovlaštenika u skladu s odredbama čl. 29. Zakona, kojom je propisano da poslodavac, odnosno njegov ovlaštenik moraju biti osposobljeni i moraju se stručno usavršavati iz područja zaštite na radu u skladu s procjenom rizika.

Navedeni primjer prikaz je improvizacija u primjeni pravila zaštite na radu jer nisu primijenjena posebna pravila koja se odnose na radnike i na način obavljanja radnih postupaka, a posljedice takvih improvizacija su najčešće katastrofalne jer završavaju tragično za radnika.

## POVREDA PROPISA

Poslodavac je počinio niz povreda propisa iz područja zaštite na radu, a u ovom primjeru bit će navedeni samo oni koji su izravno vezani s opisanim događajem. Na temelju odredbi članka

\*Odredbom članka 3., stavak 1. podstavak 11. Zakona propisano je da je ovlaštenik radnik kojemu je poslodavac, neovisno o drugim ugovorenim poslovima, dao ovlaštenja za provedbu zaštite na radu, a odredbama članka 23. Zakona propisano je da poslodavac može provođenje zaštite na radu prenijeti u pisanom obliku na svojeg ovlaštenika u sklopu njegovog djelokruga rada.

### «POSLOVI OVLAŠTENIKA

#### Članak 24.

(1) Poslodavac koji zaštitu na radu provodi djelovanjem ovlaštenika obavezan je ovlastiti ovlaštenika, osobito za to da:

- 1) radniku koji nije osposobljen za rad na siguran način ne dopusti rad bez nadzora osposobljenog radnika
  - 2) radniku za kojeg nije na propisani način utvrđeno da ispunjava tražene uvjete, ne dopusti obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, odnosno da radniku koji više ne ispunjava tražene uvjete zabrani da nastavi obavljati poslove s posebnim uvjetima rada
  - 3) posebno osjetljivim skupinama radnika ne dozvoli da obavljaju poslove koji bi mogli na njih štetno utjecati
  - 4) isključi iz uporabe radnu opremu koja nije ispravna, odnosno sigurna, kao i osobnu zaštitnu opremu na kojoj nastanu promjene zbog kojih postoje rizici za sigurnost i zdravlje radnika
  - 5) u suradnji sa stručnjakom za zaštitu na radu osigura evidentiranje svake nezgode i ozljede na radu te svakog slučaja postupanja radnika u skladu s odredbom članka 69. stavaka 3. i 4. ovoga Zakona
  - 6) nadzire da radnici rade u skladu s pravilima zaštite na radu, uputama poslodavca, odnosno proizvođača radne opreme, osobne zaštitne opreme, opasnih kemikalija i bioloških štetnosti te da koriste propisanu osobnu zaštitnu opremu
  - 7) radniku zabrani rad ako ga obavlja suprotno podstavku 6. ovoga stavka
  - 8) osigura potreban broj radnika osposobljenih za evakuaciju i spašavanje, za pružanje prve pomoći te da im stavi na raspolaganje svu potrebnu opremu
  - 9) osigura da se u vrijeme rada ne piju alkoholna pića te da se ne uzimaju druga sredstva ovisnosti, odnosno da zabrani rad radnicima koji su na radu pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti i da ih udalji s mjesta rada.
- (2) Poslodavac je obavezan ovlašteniku osigurati uvjete za rad te ga ne smije staviti u nepovoljniji položaj zbog poduzimanja aktivnosti u skladu s pravilima zaštite na radu te postupanja po pravilima struke i danim ovlaštenjima poslodavca.
- (3) Pod uvjetima za rad iz stavka 2. ovoga članka podrazumijevaju se samostalnost ovlaštenika u donošenju i provođenju odluka te samostalnost u raspolaganju sredstvima koja mu je obavezan osigurati poslodavac.»

42., stavka 5. Zakona o Inspektoratu rada (N.N., br. 19/14.), inspektor rada je po službenoj dužnosti podnio kaznenu prijavu nadležnom Državnom odvjetništvu protiv poslodavca i ovlaštenika LL, zbog toga što su počinili teško kazneno djelo protiv opće sigurnosti opisano u odredbama čl. 215., st. 2. i 3. i čl. 221., st. 1. i 2., u vezi sa člankom 222., stavcima 1., 2., 3. i 4. Kaznenog zakona (N.N., br. 125/11. i 144/12.) jer je:

- suprotno odredbama članka 44., stavka 1. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14., 154/14.; u daljnjem tekstu: Zakon) kojima je propisano da je poslodavac obavezan planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima, dopustio obavljanje montaže armature industrijske led rasvjete suprotno odredbama zaštite na radu,
- suprotno odredbama članka 36., stavak 1. Zakona dopustio obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, odnosno rukovanje i upravljanje viličarom radniku ZZ (što su poslovi s posebnim uvjetima rada na temelju odredbe članka 3., točka 2. Pravilnika), a da isti ne ispunjava potrebne posebne uvjete stručne osposobljenosti.

## PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor je temeljem ovlasti iz odredbe članka 36., stavka 1. Zakona o Inspektoratu rada (N.N., br. 19/14., u daljnjem tekstu: ZIR) kojom je propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče, odnosno određuje odgovarajuća upravna mjera, u skladu s odredbom članka 91., stavak 1., podstavak 2. Zakona donio usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspeksijskom nadzoru. Zapisnikom je poslodavcu, na vrijeme dok se ne otkloni utvrđeni nedostatak, zabranio obavljanje radnog postupka protivno Zakonu i drugim propisima, te drugo ponašanje ili postupanje koje je protivno odredbama članka 44. Zakona. Odredbom članka 44.

Zakona propisano je da je poslodavac obavezan planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima. Osim toga, poslodavac je obavezan osigurati da samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute smiju imati pristup mjestima na kojima postoji ozbiljna i specifična opasnost, a poslodavac ove obveze ostvaruje u skladu s procjenom rizika koju je obavezan usklađivati sa znanstvenim i stručnim spoznajama, odnosno napretkom.

Poslodavac je za radnika ZZ kojega je rasporedio na obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, rukovanje i upravljanje viličarom predočio dokaz o osposobljavanju za rad na siguran način (iako radnik ZZ nije ispunjavao propisane posebne uvjete za obavljanje tih poslova u pogledu stručne osposobljenosti). Inspektor nije prihvatio dokaz o osposobljavanju za rad na siguran način, jer se osposobljavanje obavlja nakon rasporeda na mjesto rada i za točno određeno mjesto rada, pa se pretpostavlja da su svi prethodni uvjeti za izvršenje takvog rasporeda ispunjeni, poglavito oni koji su propisani kao obvezni. Neučinkovito je i pravno ništavno, u smislu odredbi Zakona, osposobljavanje za rad na siguran način osobe koju je poslodavac rasporedio na mjesto rada protivno općim uvjetima za zasnivanje radnog odnosa koji su propisani odredbama Zakona o radu i propisa donesenih na temelju njega. Jednako tako i u slučaju kada poslodavac rasporedi radnika na mjesto rada s posebnim uvjetima rada, ako radnik ne ispunjava propisane posebne uvjete.

Slijedom navedenoga, inspektor je na temelju ovlasti iz odredbe članka 91., stavak 3., podstavak 1. Zakona, donio usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspeksijskom nadzoru. Zapisnikom je naredio poslodavcu da udalji s mjesta rada radnika ZZ jer isti ne ispunjava potrebne posebne uvjete stručne osposobljenosti za rukovanje i upravljanje viličarom što su poslovi s posebnim uvjetima rada na temelju čl. 3., toč. 2. Pravilnika, a radnika LL jer nije osposobljen kao ovlaštenik poslodavca za provedbu mjera zaštite na radu.

Podnesena je kaznena prijava nadležnom Državnom odvjetništvu zbog utemeljene sumnje o počinjenju kaznenog djela opisanog u prethodnoj točki (povreda propisa).

Inspektor je donio i druga rješenja s naređenjima za otklanjanje utvrđenih nedostataka iz područja zaštite na radu, ali ista ovom prilikom nisu navedena jer nisu izravno povezana s opisanim događajem.

*Đuro Čižmar, dipl. ing. stroj.  
Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava  
Inspektorat rada, Zagreb*